

Home>Trainings, judicial networks and agencies>Training of justice professionals>EU judicial training policy

ELi õiguskoostöö poliitika

Õigusvaldkonna spetsialistidele pakutav ELi õiguse koostöö on oluline vahend selleks, et tagada ELi õiguse nõuetekohane ja tulemuslik kohaldamine, suurendada õigusvaldkonna spetsialistide vastastikust usaldust piiriülestes menetlustes ning toetada ELi väärtuste ja põhimõtete, näiteks õigusriigi põhimõtte austamist. Koostöö eesmärk on kanda hoolt selle eest, et kõik õigusvaldkonna spetsialistid (kohtunikud, prokurörid, kohtutöötajad, juristid, notarid, kohtutäiturid, kriminaalhooldusametnikud, vanglatöötajad jt) mõistaksid ELi õiguse rolli oma igapäevatoos. Samuti on koostöö eesmärk tagada ELi õiguse täielik toime ning sellest tulenevate õiguste austamine ja kohustuste täitmine riigisisestes ja piiriülestes kohtumenetlustes. Euroopa õigusala koostöö on hädavajalik kõigi õiguspraktikute, nagu kohtutöötajate, advokaatide, õigusnõustajate, kohtutäiturite, notarite ja vahendajate ning eelkõige kohtunike ja prokuröride jaoks.

Lissaboni lepinguga anti Euroopa Liidule (EL) pädevus toetada kohtunike ja kohtutöötajate koostöö kaudu õigusala koostöö tsiviil- ja kriminaalasjades. Sellest ajast alates on ELi õigust käsitleva õigusala koostööga parandatud ELi õiguse nõuetekohast ja ühetaolist kohaldamist ning tugevdatud vastastikust usaldust piiriülestes kohtumenetlustes, aidates seega arendada ELi õigusruumi.

2011. aastal avaldas Euroopa Komisjon teatise „**Usalduse suurendamine Euroopa õigusemõistmise vastu – Euroopa õiguskoostöö uus mõde**“, mille kehtivusaeg lõppes 2020. aastal. Teatise eesmärk oli anda Euroopa õigusala koostööle uus mõde ning võimaldada 2020. aastaks pooltel, st 800 000 ELi õigusvaldkonna spetsialistil osaleda koostööl. Tänu komisjoni, liikmesriikide ning riigi ja ELi tasandi koostööteenuste osutajate, samuti individuaalsete õigusvaldkonna spetsialistide ühistele jõupingutustele saavutati see eesmärk juba 2017. aastal – kaks aastat kavandatust varem.

2019. aastal võttis komisjon vastu **hinnangu, mis puudutas Euroopa õigusala koostöö strateegiat aastateks 2011–2020**. Hinnangu kohaselt õnnestus strateegia abil suurendada koostöö arvu ning edendada ka uusi tegevusliike, näiteks vahetusprogramme. See aitas parandada ELi õiguse koostöö õigusvaldkonna spetsialisti mitme kategooria, eelkõige kohtunike ja prokuröride jaoks. Samuti suurendati selle abil võrgustike, näiteks Euroopa õigusala koostöö võrgustiku suutlikkust ning tugevdati ELi tasandi võrgustike ja koostööteenuste osutajate tegevust.

Euroopa õigusala koostöö 2020. aasta statistikaaruande kohaselt oli koostööl osalenute õigusvaldkonna spetsialistide arv 2019. aastal taas märkimisväärselt suur – ELi õiguse koostööl osales enam kui 182 000 õigusvaldkonna spetsialisti. Koostööl osalemine on liikmesriikide ning õiguselukutsete loikes aga endiselt erinev.

Võttes arvesse alates Euroopa õigusala koostöö strateegia 2011–2020 vastuvõtmisest saadud kogemusi ja uusi arengusuundumusi, kehtestas komisjon õigusala koostöö tervikliku paketi, mille eesmärk on toetada koostööteeme ja õigusvaldkonna spetsialiste veelgi rohkem, et nad oleksid valmis 21. sajandi väljakutseteks ning ELi õiguse pidevaks arenguks:

uus **Euroopa õigusala koostöö strateegia aastateks 2021–2024**;

õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi **Euroopa õigusala koostöö 2020. aasta aruanne (9. aastaaruanne)**;

Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis avatud **Euroopa koostööplatvorm**.

Koostööpaketi põhiosaks oleval uuel strateegial on kindlaks määratud uued ambitsioonikad koostööeesmärgid ja uued prioriteedid.

Uuel strateegial seatakse uued tegevuseesmärgid, mis on kohandatud eri õiguselukutsete vajadustele.

Strateegia sihtrühma on laiendatud ning muudetud on selle geograafilist ulatust, et tulla toime uute väljakutsetega ja arvestada seejuures õigusvaldkonna spetsialistide vajadustega.

Õigusalas koostöös tuleks veelgi suuremal määral edendada ühist õigusriigikultuuri, kaitsta põhiõigusi, laiendada koostööteeme digitaliseerimist, samuti peaks see olema pelgalt õiguskoostööst laiem ja toetama kutseoskuste arendamist, kusjuures uute koostöövajaduste täitmiseks tuleks kiiresti kättesaadavaks teha uued koostööpakumised.

Prioriteetsed sihtrühmad on kohtunikud ja prokurörid, kuid strateegia hõlmab kõiki õigusvaldkonna spetsialiste: kohtutöötajaid, juriste, notareid, kohtutäitureid, lepitajaid, õigustõlke ja -tõlkijaid, kohtueksperthe ning teatavatel juhtudel vanglatöötajaid ja kriminaalhooldusametnikke. Eeskätt tuleks tegeleda kohtutöötajate ja juristide koostöö mahajäämuse probleemiga. Uus sihtrühm on vanglatöötajad ja kriminaalhooldusametnikud, keda eelmine strateegia ei hõlmanud.

Strateegia keskmes on ELi õigusvaldkonna spetsialistid, kuid ühtlasi toetatakse sellega Lääne-Balkani riikide väljavaateid saada ELi liikmeks ning aidatakse ELi mittekuuluvatel riikidel (eelkõige Aafrikas ja Lääne-Ameerikas) tugevdada demokraatiat, inimõigusi ja õigusriiki.

Euroopa Komisjon toetab kvaliteetseid piiriüleseid ELi õiguse teemalisi koostööprojekte, mida rahastatakse mitmesugustest ELi rahalistest vahenditest, näiteks tulevane õigus- ja kodakondsusprogramm, võrdõiguslikkus-, ning õiguste ja väärtuste programm.

Nende uute eesmärkide saavutamine on **kõigi sidusrühmade ühine ülesanne**. Liikmesriigid, kohtute haldamise nõukogad, **riigi ja Euroopa tasandil õigusala koostöö pakkuvad asutused** ning õigusvaldkonna spetsialistid riiklikul ja Euroopa tasandil peavad **tegelema** ELi õiguse ja selle rakendamise integreerimisega riigi ja kohalikul tasandil toimuvasse koostöösse ning suurendama ELi õiguse koostöö ja nendel osalejate arvu.

Meetmete võtmine

Komisjon võtab õigusala koostöö valdkonnas ka edaspidi meetmeid, et tagada saavutuste jätkumine ja tegeleda uute väljakutsetega, arvestades seejuures õigusvaldkonna spetsialistide vajadustega. Euroopa õigusala koostöö on oluline teema ning vahend, mis aitab nõuetekohaselt rakendada ELi õiguspoliitika vahendeid. See peaks kajastuma enamikus ELi piiriülese koostöö algatustes ning ka õigusriigi põhimõttega seotud algatustes.

Teave **ELi rahalise toetuse** kohta Euroopa õigusala koostöö projektide elluviimiseks on kättesaadav **õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi, konkurentsi peadirektoraadi, rände ja siseasjade peadirektoraadi ning Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF)** veebisaitidel.

Uue strateegia kõrval avas komisjon **Euroopa koostööplatvormi**. Euroopa koostööplatvorm on otsinguvahend, mille abil õigusvaldkonna spetsialistid saavad leida ELis toimuvaid koostöökursusi ja iseseisva õppe materjale ELi õiguse teemal. Õigusvaldkonna spetsialistid saavad sealt otsida ELi õiguse koostöös hoida end kursis eri keeltes toimuvate koostöötustega. Platvormi esimene katsetapp käivitati 2021. aastal ning selles osaleb neli ELi tasandil õigusala koostöö pakkuvat tunnustatud asutust: **Euroopa õigusala koostöö võrgustik, Euroopa Õiguskadeemia, Euroopa Avaliku Halduse Instituut ja Euroopa Ülikool-Instituut**. Komisjon annab platvormi kaudu juurdepääsu kasutusvalmis ajakohastele koostöömaterjalidele ja käsiraamatutele, mis on koostatud eelkõige tänu ELi rahalisele toetusele.

Praeguse olukorra hindamine

Komisjon avaldab igal aastal inglise keeles aruande, mis puudutab õiguspraktikute osalemist ELi õiguse koostööl Euroopa Liidus.

2022. aasta aruanne [PDF](#) (2646 Kb) [en](#)

2021. aasta aruanne [PDF](#) (3912 Kb) [en](#)

2020. aasta aruanne [PDF](#) (3272 Kb) [en](#)

2019. aasta aruanne [PDF](#) (2692 Kb) [en](#)

2018. aasta aruanne [PDF](#) (2588 Kb) [en](#)

2017. aasta aruanne [PDF](#) (3019 Kb) [en](#)

2016. aasta aruanne [PDF](#) (1515 Kb) [en](#)

2015. aasta aruanne [PDF](#) (1742 Kb) [en](#)

2014. aasta aruanne [PDF](#) (1927 Kb) [en](#)

2012. aasta aruanne [PDF](#) (2265 Kb) [en](#), avaldatud 2013. aastal

2011. aasta aruanne [PDF](#) (512 Kb) [en](#), avaldatud 2012. aastal.

Alates 2013. aastast on komisjon toetanud programmi AIAKOS – **uutele kohtunikele ja prokuröridele ette nähtud kahehädalane vahetusprogramm**, mida juhib Euroopa õigusalase koolituse võrgustik. Lisaks töötas komisjon välja täiendavad meetmed ning edendas Euroopa e-õiguskeskkonna portaali toetavat rolli ja koostas **praktilised suunised** muu hulgas koolitusmetoodika ja hindamisprotsesside kohta.

2013.–2014. aastal viis komisjon Euroopa Parlamendi ettepanekul ellu **Euroopa õigusalase koolituse katseprojekti**, et selgitada välja õiguspraktikutele ELi õiguse õpetamise parim tava. Tulemused on avaldatud allpool nimetatud dokumentides.

Euroopa õigusalase koolituse võrgustiku uuring **kohtunike ja prokuröride koolituse parima tava kohta**.

Aruanne on kättesaadav inglise keeles [PDF](#) (1619 Kb) [en](#). Kokkuvõte on kättesaadav inglise [PDF](#) (593 Kb) [en](#) ja prantsuse keeles [PDF](#) (589 Kb) [fr](#).

Teabelehed hea koolitustava kohta on kättesaadavad portaali **heade tavade** osas. Need aitavad kõikide õiguselukutsete esindajate koolitajatel ja koolitusteenuste osutajatel täiustada oma tegevust, näiteks koolitusvajaduste kindlakstegemist, koolitusmeetodeid ja hindamist.

Euroopa Advokatuuri ja Õigusiitide Nõukogu ning Euroopa Avaliku Halduse Instituudi Euroopa kohtunike ja õigustöötajate keskuse **uuring juristide koolituse olukorra kohta ELis**.

Aruanne on kättesaadav inglise keeles **interaktiivses** ajakirjas [PDF](#) (2857 Kb) [en](#) ja PDFina [PDF](#) (1807 Kb) [en](#). Kokkuvõte on kättesaadav inglise [PDF](#) (1064 Kb) [en](#) ja prantsuse keeles [PDF](#) (1378 Kb) [fr](#).

Teabelehed, milles käsitletakse juristide koolitussüsteeme kõigis ELi liikmesriikides, on portaalis kättesaadavad riigi tasandil toimuvat õiguspraktikute koolitust käsitlevas osas. Nende abil saavad liikmesriikide advokatuurid ja juristide organisatsioonid hinnata nende advokaatide väljaõpet, kes soovivad kasutada oma õigust asutamisvabadusele ELis.

Osa aruande lisadest on kättesaadavad inglise keeles järgmistel linkidel:

B lisa – konsultatsioonide tulemused [PDF](#) (2140 Kb) [en](#)

H lisa – 1. küsimustik koolitussüsteemide kohta [PDF](#) (164 Kb) [en](#) ja selle selgitused [PDF](#) (163 Kb) [en](#).

2. küsimustik koolitusteenuste osutajate kohta [PDF](#) (286 Kb) [en](#) ja selle selgitused [PDF](#) (234 Kb) [en](#)

3. küsimustik hea koolitustava kohta [PDF](#) (190 Kb) [en](#) ja selle selgitused [PDF](#) (62 Kb) [en](#).

Projekti veebisaidiga saab tutvuda [siin](#).

Uuring, milles käsitletakse kohtutöötajate koolitust ELi õiguse alal ja koostöö edendamist ELi tasandil kohtutöötajatele ette nähtud koolitusteenuste osutajate vahel; uuringu korraldas konsortsium, kuhu kuulusid lisaks Euroopa Avaliku Halduse Instituudi Euroopa kohtunike ja õigustöötajate keskusele sellised asutused nagu Justice Coopération Internationale (Prantsusmaa), Centro de Estudios Jurídicos (Hispaania), Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury (Poola) ja Saksimaa Staatsministerium der Justiz und für Europa (Saksamaa).

Uuring on kättesaadav inglise keeles [PDF](#) (1379 Kb) [en](#). Kokkuvõte on kättesaadav inglise [PDF](#) (909 Kb) [en](#) ja prantsuse keeles [PDF](#) (893 Kb) [fr](#).

Uuringus esitatud soovitused kohtutöötajate koolituse parandamiseks on samuti kättesaadavad inglise [PDF](#) (938 Kb) [en](#) ja prantsuse keeles [PDF](#) (950 Kb) [fr](#).

Kokkuvõte ELi kohtutöötajate peamistest ülesannetest ja rollidest on esitatud **selles tabelis** [PDF](#) (383 Kb) [en](#). Iga liikmesriigi kohtutöötajate ülesannete üksikasjalik kirjeldus avaldatakse peagi portaali liikmesriikide lehtedel.

Liikmesriikide kohtutöötajate koolitussüsteemide kirjeldused avaldatakse portaali osas, kus käsitletakse **õiguspraktikute koolitust riigi tasandil**.

Euroopa õigusalase koolituse võrgustiku **projekt Euroopa õigusalase koolitusega seotud õigusala sidusrühmade koostöö edendamiseks**.

Aruanne on kättesaadav inglise keeles [PDF](#) (1499 Kb) [en](#). Kokkuvõte on kättesaadav inglise [PDF](#) (631 Kb) [en](#) ja prantsuse keeles [PDF](#) (630 Kb) [fr](#).

Teabelehed, kus käsitletakse ELi tasandi õigusalase koolituse võrgustike rolli, on kättesaadavad portaali osas „**ELi koolitusvõrgustikud ja -struktuurid**“.

Taust

2006. aastal esitas Euroopa Komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule **teatise**, milles käsitletakse õigusalast koolitust Euroopa Liidus.

2008. aastal võtsid nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajad vastu **resolutsiooni** kohtunike, prokuröride ja kohtutöötajate koolituse kohta Euroopa Liidus.

2009. aastal avaldas Euroopa Parlament prantsuse keeles **uuringu õigusalase koolituse täiustamise kohta Euroopa Liidus** [PDF](#) (553 Kb) [fr](#).

2009. aasta detsembris jõustunud Lissaboni lepinguga loodi õiguslik alus Euroopa õigusalase koolitusega seotud tegevuseks. Kohtunike ja kohtutöötajate koolituse toetamine on ette nähtud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitega 81 ja 82 kui üks võimalikke meetmeid tugevdada õigusalast koostööd nii tsiviil- ja kaubandusajades kui ka kriminaalasjades.

2009. aasta detsembris võttis nõukogu vastu **Stockholmi programmi**, milles käsitletakse kõikide õigusvaldkonna spetsialistide Euroopa tasandil koolitamise küsimust.

Stockholmi programmi rakendamise **tegevuskavas** ja 2010. aasta **aruandes** ELi kodakondsuse kohta tunnistas komisjon Euroopa õiguskoolituse prioriteediks. Euroopa Parlament on samuti pidevalt rõhutanud asjaolu, et asjakohane õiguskoolitus aitab oluliselt kaasa siseturu toimimisele ja lihtsustab kodanikel oma **õiguste** kasutamist.

2010. aasta lõpus algatas komisjon konsultatsiooni sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikide, õigusfoorumi liikmete ning [Euroopa koolitusvõrkude ja -struktuuride](#) ja nende liikmetega. Konsultatsiooni tulemuste kokkuvõtte on kättesaadav [siin](#) (192 Kb) [en](#).

13. septembril 2011 võttis Euroopa Komisjon vastu teatise „[Usalduse suurendamine Euroopa õigusemõistmise vastu – Euroopa õiguskoolituse uus mõõde](#)“. Justiits- ja siseküsimuste nõukogu kutsus oma 27. ja 28. oktoobri 2011. aasta järeldustes Euroopa õiguslase koolituse kohta (kättesaadavad [inglise keeles](#)) üles jagama igal aastal komisjoniga teavet ELi õiguse alase koolituse ja koolitustel osalenud õiguspraktikute arvu kohta. Komisjonil paluti kaaluda võimalust esitada igal aastal Euroopa õiguslase koolitust käsitlev aruanne.

2012. aastal tegi Euroopa Parlament ettepaneku Euroopa õiguslase koolituse katseprojekti kohta, et aidata:

teha kindlaks parim tava kohtunike, prokuröride ja õigusvaldkonna spetsialistide koolitamisel liikmesriikide õigussüsteemide ja -tavade ning ka liidu õiguse valdkonnas;

selgitada välja kõige tulemuslikumad viisid, kuidas pakkuda kohtunikele, prokuröridele ja õigusvaldkonna spetsialistidele kohalikul tasandil koolitust ELi õiguse ja liikmesriikide õigussüsteemide alal ning edendada dialoogi ja koostööd ELi kohtunike ja prokuröride vahel;

innustada ELi õiguslase koolituse pakkujaid jagama ideid heade tavade kohta ja levitama neid kogu ELis ning

parandada Euroopa õiguslase koolituse võrgustiku ja riiklike õiguslase koolituse asutuste koostööd. Selles tegevuses osalevad koolitusteenuste osutajad, nagu Euroopa Õigusakadeemia, ja Euroopa tasandi kutseorganisatsioonid, nagu Euroopa kohtute haldamise nõukodade võrgustik, ülemkohtute esimeeste võrgustik, Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühendus ning ELi ülemkohtute peaprokuröride võrgustik.

2013. aasta novembris esines komisjoni asepresident Reding Euroopa Parlamendi seminaril kõnega teemal „

[Õiguslase koolitus: oluline vahend Euroopa õiguslase tiptaseme saavutamiseks](#)“ (inglise keeles).

2016. aasta juunis võttis Euroopa õiguslase koolituse võrgustik vastu üheksa õiguslase koolituse põhimõtet, mida kohtunikud saab kasutada oma koolitusvajaduste haldamiseks ning koolitusteenuste osutajad kohtunike ja prokuröride koolituste kavandamiseks ja pakumiseks. Põhimõtted käsitlevad õigust saada õiguslase koolitust töötaja raames, kohustust pakkuda vajalikke ressursse, kohustuslikku esmaõpet karjääri alustamisel, tänapäevaste koolitusmeetodite kasutamist ning tehniliste ja muude õiguslase koolituse küsimuste käsitlemist koolitusteenuste raames. Põhimõtete täistekst ja taustteave on kättesaadavad [siin](#) [inglise](#) ja [prantsuse](#) keeles.

2019. aastal võttis komisjon vastu [hinnangu, mis puudutas Euroopa õiguslase koolituse strateegiat aastateks 2011–2020](#). Selle hinnangu ning õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi 2019. aasta aruande (kus esitatakse statistika ja arvanded õigusvaldkonna spetsialistide osaluse kohta ELi õiguse koolituses) kohaselt õnnestus eesmärgid saavutada üldjoontes tõhusal viisil. Hindamise tulemused olid alljärgnevad.

2011. aasta teatistes seatud põhieesmärk, et ajavahemikul 2011–2020 peaksid ELi õiguse koolituses osalema pooled kõigist ELi õigusvaldkonna spetsialistidest (800 000), saavutati juba 2017. aastal, st kaks aastat kavandatust varem.

Aastate jooksul saavutati peaaegu kõigi sihtrühma kuuluvate õiguspraktikute kategooriate puhul eesmärk, et iga õiguselukutse kohta osaleks koolitusel aastas 5% töötajatest.

Strateegia abil õnnestus suurendada koolituste arvu ning edendada ka uusi tegevusliike, näiteks vahetusprogramme.

Eesmärk vahetada kohtute vahel 1 200 töötajat aastas sai ületatud ning koolitustegevuste arv järjest suurenes.

Mis puudutab eesmärki, et kõik äsja ametisse nimetatud kohtunikud ja prokurörid osaleksid riiklike õiguslase koolituse asutuste korraldatud vahetustegevuses, siis annab eesmärgi saavutamise tunnistust programmi AIKOS edukus.

Tänu strateegiale eraldati ELi programmide õigusvaldkonna spetsialistide koolituseks rahalisi vahendeid varasemaga võrreldes pea kaks korda rohkem.

Samuti on see aidanud suurendada võrgustike, näiteks Euroopa õiguslase koolituse võrgustiku suutlikkust ning tugevdada ELi tasandi võrgustikke ja koolitusteenuste osutajaid, nagu Euroopa Õigusakadeemia ja Euroopa Avaliku Halduse Instituut.

Seotud uuringud

[Uuring õiguslase koostöö tugevdamise kohta Euroopa Liidus](#) (1694 Kb) [fr](#), 2009, prantsuse keeles.

[Uuring õiguslase koolituse kohta ELi liikmesriikides](#), 2011, inglise keeles.

Euroopa Parlamendi seminar „The training of legal practitioners: teaching EU law and judgecraft“ (Õiguspraktikute koolitamine: ELi õigus ja kohtuniku kutseoskused): [I osa „Learning and Accessing EU Law: Some Best Practices“](#) (ELi õigus ja sellega tutvumine: head tavad) ja [II osa „Improving Mutual Trust“](#) (Vastastikuse usalduse suurendamine) inglise keeles, 2013.

Viimati uuendatud: 19/02/2024

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.